
BELGISCHE SENAAT

VERGADERING VAN 20 DECEMBER 1922

Wetsontwerp betreffende de verhooging der burgerlijke en koloniale pensioenen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MIJNE HEEREN,

Er bestaat geen goed koloniaal beheer zonder een billijk pensioenstelsel dat, terwijl het de toekomst verzekert van hen die de gevaren en ontberingen van het leven in het tropenland trotseeren, tevens ook het aanwerven van een bekwaamer personeel grootelijks vergemakkelijkt.

De schaarste aan geldmiddelen verhinderde gedurende eenen langen tijd het instellen van toereikende rustgelden voor de beambten van Congo.

Tot in 1898, bevond zich de Onafhankelijke Congostaat, die groote moeielijkheden te bestrijden had, in de onmogelijkheid de toekomst te verzekeren van hen die, met eenen waren opofferingsgeest, aan het door hem ondernomen beschavingswerk hunne krachten wisten toe te wijden. Doch van toen af, daar de geldmiddelen van den jongen Staat in aangroei waren, kon het Congoleesch Beheer een rustgeldstelsel tot stand brengen dat goed paste bij de zeer korte diensttermijnen welke te dien tijde in voege waren. Dat stelsel bestond in het toekennen van bewilligen in kapitaal (rustgelden genaamd), onder den vorm van inschrijvingen op het Grootboek der Congoleesche Schuld en waarvan de waarde veranderde in verhouding met den duur en de belangrijkheid der bewezen diensten.

In den regel, werden de bewilligen slechts toegestaan in geval van weder in dienstneming. Zij waren overigens niet op alle categorieën beambten toepasselijk.

Dit stelsel is tot op 1 Juli 1910 in voege gebleven. Op dezen datum, daar de diensttermijn op tien jaar was gebracht en aldus eene ware Afrikaansche loopbaan uitmaakte, werd, bij decreet van 2 Mei 1910, een werkelijk pensioenstelsel ingericht. Het bedrag der pensioenen beliep van 900 tot 3,000 frank 's jaars volgens de eindwedde van den beambte.

Het stelsel werd *mutatis mutandi*, bij decreet van 2 Augustus 1912 toegepast op de eigenlijke magistraten, die zeker waren van een rustgeld uit hoofde der stellige beslissing van den wetgever in het Moederland, die het principie hiervan in de wet van 18 October 1908 had ingeschreven.

Rond dien zelfden tijd, dank zij de bezorgdheid van den Koning die daartoe een gedeelte van het Bijzonder Fonds besteede, werd er een burgerlijk pensioen ingesteld, dat voor de belooning bestemd was van de ambtenaren die hadden toebehoord tot de « Association africaine » tot den Onafhankelijken Congostaat en tot het Bijzonder Comité van Katanga, en die gedurende minstens zes jaar (of drie jaar vóór 1 Juli 1898) gediend hadden of die, terwijl zij in het uitoefenen van hun ambt ernstige en bijblijvende kwalen hadden opgedaan, minstens drie jaar in Afrika hadden vertoefd.

De pensioenen worden onveranderlijk berekend op den voet van 150 frank voor ieder jaar dienst. Zij kunnen verminderd worden tot beloop van 50 frank per 1,000 frank toegestane rustgelden.

Eindelijk heeft het decreet van 2 Maart 1921, tot inrichting van het thans in voege zijnde pensioenstelsel, den toestand van hen die in Afrika dienen, merkelyk verbeterd met hun, bij het verstrijken eener loopbaan van achttien jaar — waarvan de duur tot op vijftien en zelfs tot op twaalf jaar kan worden ingekort — een rustgeld te verleenen dat gelijkstaat met datgene dat voor de officieren van het Belgisch leger na veertig jaren ambtsbetrachting voorzien is, en dat hun aldus toelaat, bij het verstrijken van hunnen diensttermijn eene eervolle rust te genieten, vrij van alle stoffelijke zorg.

Dit laatste stelsel, gelijktijdig met den levensopslag en de verhooging van al de pensioenen in het Moederland, heeft aanleiding gegeven tot menigvuldige en aandringende eischen van wege oud-gepensioneerden die vroegen of wel tot het genot der nieuwe voordeelen te worden toegelaten of wel verhoogingen te bekomen, op zulke wijze dat hunne pensioenen tot het bedrag der nieuwe worden verheven en op de duurte van het leven worden aangepast.

De samenordering der verscheiden koloniale rustgeldstelsels was praktisch onmogelijk zoo men vermijden wou kwetsende toestanden te doen ontstaan uit hoofde der verschillende basissen waarop de opvolgende stelsels berusten of die op onderscheidenlijke categorieën belanghebbenden betrekking hadden.

Het was, bij voorbeeld, niet mogelijk het voordeel der nieuwe schikkingen toe te kennen aan de gewezen beambten die voor termijnen gepensioneerd werden welke merkelyk korter zijn (enkele tellen slechts vier dienstjaren) dan de bij de nieuwe bepalingen voorziene dienstitijden, zonder deze beamten in vergelijking met hunne nog in dienst zijnde collega's, te begunstigen. Het was, eveneens, niet mogelijk aan deze meer toe te kennen dan aan de baanbrekers van het Afrikaansche werk.

Evenwel, indien men rekening houdt met de door de belanghebbenden verleende loffelijke diensten en alhoewel het burgerlijk pensioen eene belooning is en de pensioenen volgens het stelsel van 1910, in den eigenlijken zin van het woord, geene werkelijke rustgelden vertegenwoordigen, schijnt het evenwel billijk, aangezien de bijzonder groote moeilijkheden van het bestaan, alle oude pensioenen te verhoogen.

In eenen anderen gedachtengang, heeft het ook rechtvaardig gebleken de voor verleende diensten toegekende pensioenen te berekenen vanaf de overname, hetgeen reeds voor de magistraten werd toegepast, en niet meer alleen vanaf 1 Juli 1910, zoo ook heeft men, zooals overigens het decreet van 2 Maart 1921 het voorziet, de raming toegelaten van de diensten bij het Belgisch leger of bij het leger der met België verbondene mogendheden, in den loop van den oorlog 1914-1918, wanneer, afgezien van hunnen duur, er rede bestaat tot het verleenen van rustgelden of wanneer de ambtenaar

om gezondheidsredenen uit zijn ambt ontheven is. Het was, nochtans, niet mogelijk de eischen der belanghebbenden aan te nemen, wanneer deze vroegen de onder den Onafkankelijken Congostaat verleenden dienst bij het bedrag van het pensioen te rekenen. Deze diensten, inderdaad, gaven aanleiding tot het toekennen van een bijzonder pensioen, het burgerlijk pensioen, in de bij het decreet van 25 April 1910 voorziene voorwaarden. Had men dezen eisch aangenomen dan zouden de burgerlijke pensioen-genieurs, de ware stichters der Kolonie, zich erover kunnen beklagen niet op even voordeelige wijze behandeld te worden als hunne opvolgers; voor het berekenen van hunne pensioenen inderdaad, kwamen slechts hunne diensten tot op het oogenblik der overname in aanmerking.

Alvorens de bewoordingen van het U voorgelegd ontwerp en de bijkomende maatregelen vast te stellen, heeft het Beheer, met eenen geest van welwillendheid en billijkheid, de wenschen der belanghebbenden onderzocht. Deze instudeering en de gedachtenwisselingen welke in beide wetgevendende vergaderingen gehouden werden, brachten er ons toe U het ontwerp voor te stellen, dat wij thans te uwer besprekingen neerleggen.

De burgerlijke pensioenen zullen, met uitwerksel op 1 Januari 1922, terug berekend worden op den gelijkmatigen voet van 300 frank per dienstjaar, hetzij het dubbel van het bij het decreet van 25 April 1910 voorziene cijfer.

De koloniale pensioenen zullen eerst herzien worden, rekening houdend, zooals hooger werd gezegd, met de vanaf 15 November 1908 verleende diensten evenals met de oorlogsdiensten. Daarna zullen zij verdubbeld worden. Het aldus bekomen nieuw bedrag zal verminderd worden tot beloop van 50 frank per 1,000 frank rustgeld voor onder dit stelsel verleende diensten, toegekend.

Daar een zeker getal van deze pensioenen reeds eene eerste verhooging ondergingen, door het feit dat zij volgens de door het op 1 September 1920 in voege getreden barema voorziene wedden berekend werden, zou het niet rechtvaardig geweest zijn te hunner aanzien, de hierbovenaangeduide regelen eenvoudig toe te passen. Zoo doende zou men immers aan hunne genieurs eenen voordeelijkeren toestand vergund hebben dan aan de andere onder dit stelsel gepensioneerden. Anderzijds zouden deze regelingen aan enkelen, na tien jaren dienst, een hooger rustgeld verzekerd hebben dan dit door het nieuw stelsel voorzien voor eenen twaalfjarigen diensttijd: zulks mocht niet gebeuren. Om in zulkdanigen toestand te verhelpen, werd voorzien dat deze pensioenen zullen terug uitgerekend worden, rekening houdende met de in het oud barema met de nieuwe wedden overeenkomende wedden. De aldus bekomen som zal verdubbeld worden om het bedrag van het nieuw pensioen vast te stellen.

De hierboven aangeduide regelingen zijn toepasselijk op de bij toepassing van het oud stelsel te verleenen toekomstige pensioenen.

Artikel 4 van het ontwerp heeft betrekking op verscheidene wettelijke schikkingen; het beoogt slechts de samengang der burgerlijke en koloniale pensioenen met wedden en pensioenen uit het Moederland.

Artikel 6 sluit van het voordeel der pensioenverhoging de pensioen-genieurs uit die veroordeeld werden of zullen zijn, uit hoofde van inbreuk op de schikkingen, welke alle betrekkingen van economischen aard verbieden met België's vijanden gedurende den oorlog van 1914-1918, of die veroordeeld werden of zullen zijn, bij toepassing der schikkingen betrekkelijk de misdaden of wanbedrijven tegen de Staatsveiligheid.

Al deze pensioenen zullen voortaan op de begrooting van het Ministerie van Koloniën voorkomen.

In dit ingewikkeld en lang besproken, vraagstuk verwezenlijkt dit nieuw stelsel eene eenvoudige en billijke oplossing.

Tijdens hunne loopbaan bewijzen de koloniale ambtenaren en beamten niet alleen diensten aan de Kolonie, maar ook een België, het is dus niet overdreven dat het Moederland aan deze agenten eene eervolle rust verzekere en tevens van zijne erkentelijkheid tegenover hen getuige. In het tijdperk van de economische en bestuurlijke inrichting eener nieuwe uitgestrekte kolonie, past het haar alleen de rechtstreeksche kosten van haar beheer en van hare openbare schuld ten laste te leggen; wanneer de inkomsten der kolonie het zullen toelaten, kan de vraag dan worden herzien.

Het betaamt, bovendien, dat op dit gebied eindelijk een vast stelsel ingericht worde. Het stemment eener wet en de noodwendigheid zich tot het Parlement te moeten wenden om er wijzigingen aan toe te brengen, zullen de Schatkist beschermen tegen nieuwe eischen en aan de belanghebbers eene waarborg van bestendigheid verzekeren.

De Minister van Financiën,
G. THEUNIS.

De Minister van Koloniën,
LOUIS FRANCK.